

Александър Пушкин

Приказка за мъртвата
царкиня и за седемте юнаци

Цар с царица се сбогувал,
в път далечен отпътувал.
И царицата сама
чакала го у дома.
От зори до нощ дълбока
гледала в степта широка,
заболели я очи
все да гледа и мълчи:
милия ѝ все го няма!
Вижда: буря вей голяма,
по земята, чист и бял,
чуден сняг е навалял.
Девет месеца без спира
към полята тя се взира.
И на Коледа в нощта
дъщеря родила тя.
В ранно утро, жив оплакан,
идва гостът дългочакан,
отдалече с бляскав дар
върнал се бащата цар.
Щом отблизо го видяла,
тя от радост занемяла,
не понесла радостта
и умряла сутринта.

Жалил царят безутешен.
Но какво? И той бил грешен –
след година в таз страна
взел си друга за жена...
Вярно: млада, хубавица
била новата царица –
стройна, бяла, с кръшен стан,
с ум, за всичко обигран;
но била тя горделива,
своенравна и ревнива.
В дар ѝ дадено било
огледалце, що могло
и самичко да приказва,
само истина да казва.

С него тя била добра,
весела като зора.
В час, когато се гласяла,
шеговито му мълвяла:
„Огледалце, я кажи,
огледалце, доложи:
аз нали съм най-красива,
бяла, румена, игрива?“
То шептяло: „Няма спор;
като тебе в царски двор
друга не се е родила
бяла, румена и мила.“
И царицата се смей,
кърши рамене и пей,
весело очи повдига,
пръсти кърши, хитро мига,
кръшно потанцува, спре,
в огледалцето се взре.
А пък малката царкinya
от година на година
расла в царския палат,
разцъфтяла като цвят.
С черни вежди, белолика,
стройна като трепетлика.
Взел по нея да копней
синът царски Елисей.
Сват пристигнал във палата,
царят зестра дал богата:
седем чудни градове,
сто и двацет домове.

Час за сбогом наближава.
А царицата тогава
с огледалцето в дома
разговаряла сама:
„Аз нали съм най-красива,
бяла, румена, игрива?“
То й рекло: „В този двор
хубава си, няма спор,

но царкинята сгодена
по е бяла и червена.“
Разгневената царица
тъй замахнала с ръчица,
че ударила с юмрук
огледалцето напук:
„Ах, предателско стъкло!
Лъжеш и ми мислиш зло.
С мен ли тя ще се сравнява?
Ах глупачката такава!
Виж я – дребна, бяла – сняг!
Майка ѝ на тоя праг
била с бременна снага,
само гледала в снега.
Но кажи: по красота
надминава ли ме тя?
Аз, признай, съм най-красива.
Вредом в царството щастливо
няма друга като мен.“
То ѝ рекло с глас студен:
„Но царкинята сгодена
по е бяла и червена.“
Нямало какво. И тя,
грабната от завистта,
огледалцето си скрила,
на Чернавка наредила,
що прислужвала в дома,
бързо царската мома
да откара в планината,
да я върже сред гората,
в оня див, далечен кът
вълци да я изядат.

Дявол ли жената хвана?
Няма що. Чернавка рано
със царкинята на път
стигнала до оня кът,
там царкинята разбрала
и от ужас пребледняла.

Молила се с тъжен глас:
„В що съм съгрешила аз?
Не погубвай ме, девице!
А пък стана ли царица,
с милост ще те обградя.“
С обич като към сестра
тук Чернавка я спасила,
пуснала я, промълвила:
„Хайде, сбогом!“ И сама
върнала се у дома.
„Де е нашта хубавица?“ –
пита злобната царица.
„Вдън гората – рекла тя, –
там очаква си смъртта.
Здраво вързах й ръцете;
ще я ръфат зверовете,
няма дълго да търпи,
там навеки ще заспи.“

И разнесла се мълвата,
че я няма дъщерята.
Царят тежко я жалей.
Годеникът Елисей
в черквата поклон направил
и се в дълъг път отправил
за невестата-заря,
хубавицата добра.

А царкинята в гората,
дорде пукнала зората,
все вървяла мълчешком,
стигнала до горски дом.
Пес залаял, но веднага
с ласка срещнал я на прага.
Бутнала врата една –
в двора пълна тишина.
Песът я последвал кротко,
а със пъргава походка
изкачила стълби тя,

спряла пред една врата.
В миг открехва се вратата
и попаднала момата
в светла стая; там застлани
пейки с черги пъстроткани,
маса дъбова в средата,
печка с одър до стената.
Има, значи, в тези гори
хора кротки и добри;
никой не ще я обижда!
Но се жив човек не вижда.
И царкинята навред
всичко сложила във ред.
Свещ запалила, измила,
в печката дърва сложила
и на одъра в нощта
кротък сън заспала тя.

Наближил обяд. На двора
тропот се раздал от хора,
влезли седем храбреци,
седем румени момци.
„Що за чудо! – рекъл старият. –
Някой тука е отварял,
всяко ъгълче измил
и дома ни подредил.
Кой си? Хайде, покажи се,
с нас най-честно ти сдружи се
ако ти си стар човек,
дядо ще си ни до век.
Ако си младеж отличен,
ще ни бъдеш брат обичан.
Баба ли си, излезни,
наша майка ти стани.
Ако си добра девица,
то бъди ни ти сестрица.“

В миг царкинята пред тях
се явила и без страх

ниско им се поклонила;
после им се извинила:
непоканена била,
а на гости им дошла.
Те от думите невинни
схванали, че е царкиня.
Сложили я в хубав кът,
взели всички да ядат;
вкусна баница й дали,
пълна чаша й наляли,
но до виното им тя
не докоснала уста;
а от баницата бяла
крайче мъничко изяла.
Уморена, вечерта
искала да дремне тя.
Те девойката накрая
настанили в светла стая;
там заспала тя сама
кратко като у дома.

Дни минават – върволица, –
а пък младата девица
сред седмина в тоя край
си живее, не скучай.
Не разпукнала зората,
седемте задружни братя
тръгвали в леса суров
те за патици на лов,
да раздвижат раменете,
да надбягат рой сърнета
и главата някой път
на татарин да свалят,
да спасят земите горски
от черкези пятигорски.
А в туй време у дома
домакинята сама
мила, готвила, редила,
нищо не се противила.

Тъй изтекли много дни
само в мир и добрини.

Влюбили се във момата
всички братя от гората.
В ранно утро влезли те
в стаята й седемте.
Рекъл старият: „Девине,
знаеш: ти си ни сестрица,
в тебе – с хубост на дете –
влюбихме се седемте,
всеки би желал в туй време
за съпруга да те вземе.
Но не може. Помогни:
на един жена стани.
Наша ласкава сестрице,
що поклащаш ти главица?
Та няма ти никой тук
не харесваш за съпруг?“

„Ах, юнаци благородни,
братя мои, мили, родни –
отговорила им тя, –
ако лъжа, от смъртта
нека бъда вкаменена.
Та аз вече съм сгодена.
Всеки е от вас за мен
храбър, умен и левент,
нежно аз обичам всеки,
но сгодена съм навеки.
И сърцето ми копней
все за моя Елисей.“

Всеки, мълчалив, невесел,
зад ухото се почесал.
„Е, прости ни – с тъжен тон
рекъл старият с поклон. –
Нека да не се говори
за това, което сторих.“

„Не се сърдя – рекла тя, –
чиста ми е съвестта.“
И ергените безмълвни
си излезли, с мъка пълни.
Заживели дружно пак
в тоя дом честит и драг.

А пък злобната царица
за царкинята девица
спомнила си в ревността;
огледалцето си тя
с гневни ругатни подела
и накрая пак го взела,
посмирила си гнева,
гордо вдигнала глава,
пудрила се и се трила
и с усмивка промълвила:
„Огледалце, я кажи,
огледалце, доложи:
аз не съм ли най-красива,
бяла, румена, игрива?“
То ѝ рекло: „В този двор
си прекрасна, няма спор;
но живее там без слава
сред юнаците в забрава
друга в гъстата гора,
тя от теб е по-добра.“
На Чернавка връхлетяла
разгневена: „Как си смяла
да ме лъжеш ти? Признай!“
Тя признала си докрай,
А царицата ревнива
поглед във Чернавка впила:
„Или нея усмърти,
или ще загинеш ти.“

А пък младата царкиня
прела, братята седмина
все очаквала сама.

Песът лавнал край дома –
и самотната царкиня вижда:
бедна монахиня
вън на двора в тоя миг
кучето прогонва с вик,
„Чакай, бабичко добричка,
аз ще сляза ей сегичка,
кучето ще вържа там,
после нещо ще ти дам.“
Гостенката чернолица
рекла: „Ох, добра девице!
Кучето ме връхлетя,
бях на косъм от смъртта.
Я слезни, слезни до прага.“
И царкинята веднага
тръгнала със хляб в ръка,
но пред нейните крака
песът страшен лай надава,
да излезе вън не дава;
тръгне старата покрай –
песът я нападне с лай.
А царкинята мълвяла:
„Чудно! Сигур лошо спал е!
На, вземи!“ – И полетял
от ръцете хлябът бял.
Старата го уловила,
после поблагодарила:
„Бог да те благослови!
Ето и за теб, лови!“
Сочна ябълка узряла
в миг обратно полетяла
към царкинята добра.
Песът лаел все така...
А царкинята в ръката
взела ябълката златна.
„Ябълката яж, мой цвят,
да ти бъде тя обяд“ –
бабичката промълвила
и с поклон в леса се скрила...

След царкинята вървял
песът и залаял с жал,
виел, гледал я в лицето,
сякаш с болка на сърцето,
сякаш казвал й така:
„Хвърляй!“ – А пък тя с ръка
го погалила тогава:
„Що, Соколчо, с тебе става?
Лягай!“ – Влязла у дома,
с ключ заключила сама,
бързо взела своята прежда,
хем преде и хем поглежда
ябълката с румен цвят,
пълна с чуден аромат,
толкоз свежа и златиста,
толкова прозрачна, чиста,
сякаш е наляна с мед!
Семчици личат безчет.
Да почака обещала до обяд;
не се стърпяла,
ябълката взела тук
и я гризнала: хруп, хруп.
Както преждата предяла,
тя парченцето изяла...
Изведнъж дъхът й спрял
и ликът й побледнял,
паднала ръката бяла,
ябълката изгървала;
мигом свят й се завил,
клюмнал образът й мил,
на леглото се простряла,
неподвижна занемяла...

Братята във този час
върщали се с весел глас,
от младежки лудории;
песът страшно взел да вие
и към къщи все вървял.
„Не е на добро! – мълвял

всеки. – Нещо тъжно има,“
Влезли у дома седмина.
Песът спуснал се и – дръж –
ябълката изведнъж
той погълнал със кората,
И издъхнал на земята.
Напоена тя била
цялата с отрова зла.
Там пред мъртвата царкиня
редом братята седмина
свели тъжните чела.
Тя безжизнена била.
Хубаво я пременили –
да я погребат решили,
но размислили. Та тя
сякаш спяла във нощта,
тъй лежала тиха, мила,
само що не промълвила.
Три дни не излезли вън,
тя не станала от сън.
Братята в дома печален
сложили в ковчег кристален
на царкинята трупа
и поели на тълпа
там към планина пустинна,
спрели в полунощ в долина,
на шест стълба в мрака ням
вързали ковчега там,
хубаво го закрепиха
и го с мрежа оградиха.
И пред мъртвата с глух стон
всички сторили поклон...
Рекъл старият: „Спи в гроба;
изведнъж помете злоба
твоята младост от света,
тя в небето отлетя.
Ти на нас любима беше
и над тебе всеки бдеше –
днеска не принадлежиш

никому, а в гроба спиш.“

А царицата ревнива чакала нетърпелива,
огледалцето си пак
тя запитала по мрак:
„Аз не съм ли най-красива,
бяла, румена, игрива!“
В отговор дочула тя:
„Няма спор, че ти в света
си, царице, най-красива,
бяла, румена, игрива.“

И далече Елисей
за невестата жалей,
по света я търси де е.
Няма я! Той сълзи лее.
Пита. Всеки казва: „Не!“
и повдига рамене.
Някой му се смей под вежда,
друг дори не го поглежда.
Той запитал най-подир
слънцето в оная шир:
„Слънчице, ти вредом ходиш,
цялата година водиш
зимата и пролетта,
всичко виждаш по света.
И към теб ще се обърна.
Някъде дали не зърна
младата царкиня ти?“
От небесни висоти
рекло слънцето огряло:
„Нея аз не съм видяло.
Знам, че не е жива тя.
Може месецът в нощта
да я срещал сред горите,
да ѝ е видял следите.“

Чакал тъжен Елисей
пак нощта да притъмней.

Щом се месецът показал,
Елисей с молба му казал:
„Месец, месец, друже мой,
с рогче златно в звезден рой!
Светиш ти в тъми дълбоки,
кръглолики, светлооки,
гледат твоите следи
с обич ясните звезди.
И към теб ще се обърна.
Някъде дали не зърна
младата царкиня ти?“
От небесни висоти
рекъл месецът тогава:
„Аз красавица такава
не съм срещал. Във нощта
съм на пост до сутринта.
Тя без мене, очевидно,
е избягала.“ – „Обидно!“ –
рекъл Елисей унил.
Месецът му промълвил:
„Чакай. Може би за нея
знае вятърът, що вее.
Я иди при него ти.
Не тъгувай. И прости.“

Казал, без да се отчая,
той на вятъра накрая:
„Ветре буен и могъщ,
гониш облаци надлъж,
люшкаш сините морета,
веш в ширните полета,
ти от нищо нямаш страх,
само си пред бога плах.
И към теб ще се обърна.
Някъде дали не зърна
моята царкиня ти?
Като слънце тя блести.“
Вятърът отвърнал буйно:
„Зад реката тихоструйна

има планина една
със дълбока падина;
в падината, в мрак печален,
люшка се ковчег кристален,
на вериги окачен.
Няма дия в злак зелен
край онуй пустинно място.
Там е твоята невеста.“

Литнал вятърът натам.
Елисей заплакал сам
и потърсил онуй място,
та прекрасната невеста
да съзре веднъж поне.
Там вишила рамене планина
безкрайно чудна,
а отвъд – страна безлюдна.
Тъмен път в леса видял.
Повървял и занемял:
сред дървета, в мрак печален
люшкал се ковчег кристален;
там царкинята в тъма
спяла вечен сън сама.
На невестата си мила
той ковчеза с пълна сила
разломил. И тя за миг
оживяла. С бледен лик
тя учудена се възряла
и като се залюляла,
казала с напевен глас:
„Дълго ли съм спала аз?“
Станала. От радост двама
плакали с любов голяма...
Той в ръцете си я взел,
сам на светло я извел
и обратен път поели.
Хората навред мълвели,
че се връща у дома
жива царската мома.

В къщи, в стаята си бяла,
злата машеха седяла,
разговаряла така
с огледалцето в ръка:
„Аз не съм ли най-красива,
бяла, румена, игрива?“
В отговор дочула тя:
„Ти сияеш с красота,
но царкинята ни жива
по е бяла и красива.“
Разломила тя без жал
огледалцето кристал
и излязла на вратата,
да посрещне дъщерята.
Грабната от зависта,
изведнъж умряла тя.
Щом в земята я зарили,
тежка сватба уредили
за момата, що желал,
Елисей се там венчал.
Откогато свят светувал,
пир такъв не бил се чувал.
Там и аз гулях и пих,
но едва мустак топих.

КРАЙ

© 1971 Младен Исаев, превод от руски

Александр Пушкин
Сказка о мёртвой царевне и семи богатырях, 1833

Сканиране, разпознаване и редакция: unicode, 2007

Публикация:

Златна библиотека. Избрани творби за деца и юноши
Под редакцията на Дамян Дамев
Двадесет и втора книга

Александър Сергеевич Пушкин. Приказки
Преведе от руски Младен Исаев
Редактор Надя Трендафилова
Художник Владимир Михайлович Конашевич
Художествен редактор Иван Стоилов
Технически редактор Георги Кожухаров
Коректор Радка Петкова

Руска. Лит. Г. V. Тем. № 2663. Год. 1971

Дадена за набор на 9. XI. 1970 година

Подписана за печат на 23. II. 1971 година

Излязла от печат на 25. X. 1971 година

Поръчка №29. Формат 1/16 84/116.

Печатни коли 8×5. Издателски коли 1×63.

Цена 1,71 лева

„Народна младеж“ – издателство на ЦК на ДКМС
Държавен полиграфически комбинат „Д. Благоев“
София, 1971

А.С.Пушкин. Сказки
Издательство Москва, 1965

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4645>]